

Namn att minnas

Alva Myrdal

I slutet på augusti 1969 publicerade LO:s och regeringens liv- och husorgan Aftonbladet en notis av följande lydelse:

Statsrådet Alva Myrdal har sagt upp Teaterförbundet som hyresgäst i en av sina fem fastigheter. Lokalen ska i stället användas för hennes tjänstefolk, som ska göra det möjligt för henne att på heltid kämpa för jämlikheten.

Måhända som en kompensation för detta beklagliga olycksfall i arbetet innehöll samma tidning kort efteråt en helsidesintervju med fru Myrdal under rubriken "Alva Myrdal, som själv tjänar 170 000 om året, gjorde utredningen om jämlikhet: Jag är beredd att avstå från lönen och leva på min pension."

AB:s utsände medarbetare hade uppsökt fru Myrdal i Genève "på ett av de många lyxhotellen i den stad, som doftar av pengar och överflöd. Hon bor i en dubbelsvit med hänförande utsikt över Genève-sjön". Det kan inom parentes anmärkas att statsverkets kostnader för denna svit torde komma ambassadör Hägglöfs famösa hotellräkning, som för trekvarts år sedan valde runt i hela pressen, att te sig skäligen blygsam. Men låt oss återvända till intervjun. Medarbetaren möter "en avspänd leende kvinna i vit dräkt och vita skor och med det blonda håret upplagt i en luftig, klädsam frisyr". Han frågar henne om det inte känns underligt att sitta som ordförande i en grupp som förespråkar jämlikhet mellan människorna, när man själv lever i en ombonad och skyddad lyxmiljö? Hon svarar: "Jag har ofta tänkt på det."

Man bör lägga märke till detta enkla och rättframma svar. Om någon tilläventyrs misskänt henne därhän att han trott att hon förbisett detta förhållande får han stå där med skammen. Hon har faktiskt tänkt på det, och inte bara en gång. Hon är inte den som blundar för de sociala realiteterna.

Och hon fortsätter: "Men just detta att vissa människor är extremt högavlönade demonstrerar ju hur oriktigt hela systemet med klassamhälle är. Det är det vi i jämlikhetsgruppen vill råda bot på."

Man kan nästan få en känsla av att Alva Myrdal gjorts till ordförande i jämlikhetsgruppen enkom i egenskap av ett avskräckande exempel på, ja en personifikation av klassamhällets orättvisor. Men så gör hon ju också allt vad hon kan för att bekämpa dessa orättvisor. Fru Myrdal, som väl aldrig åkt annat än första klass på flyg och i övrigt begagnar sig av statens limousiner, vill mycket riktigt avskaffa första klass på tåg. Och hon säger gärna du till alla människor, uppger hon för AB:s intervjuare. Det ger honom tillfälle att rätta ett av sin tidigare citerade kollegas pinsamma misstag. Han frågar om fru Myrdal är du även med tjänstefolket i sitt hushåll. Svaret kommer promptly: "Jag har inget tjänstefolk. Otäckt ord förresten. I mån av tid städar, diskar och lagar jag vår mat själv." Så var det med den saken.

Det hedrar onekligen fru Myrdal. Det måste vara arbetsamt, särskilt det där med städningen, när man har fem fastigheter, precis som Marguerite Wenner-Gren. Eller är det inte i själva verket sex: tre i Gamla Stan, två i Mariefred, en i Skåne och en på Gotland? Nå, så mycket mer hedrande. Alltnog — småningom kommer intervjuaren till den springande punkten: är hon själv beredd att sänka sin lön och göra avkall på sin standard? Och hon svarar, som av rubriken framgick: "Självklart. Personligen är jag beredd att avstå från min lön och börja leva på min pension." Och hon tillägger: "Själv har jag inte tagit ut min folkpension, fast jag är berättigad till det."

Stiligt, inte sant? Det är sådant som värmer hjärtat. Här har vi äntligen i denna jämmerliga jämlikhetsdebatt, så fylld av humbug och hyckleri en ärlig individ, som

vågar stå för sina åsikter, som vill leva som hon lär. Här har vi äntligen en jämlikhetsprofet som vill att ord och handling skall vara ett! Hon har avstått från folkpensionen, redan det är minst 4 000 kr om året. Och nu vill hon också avstå från lönen för att endast leva på pensionen. Bara inte den rara människan hamnar på bar backe... Men det är kanske inte riktigt så farligt, när allt kommer omkring. Hon har i alla fall varit rektor på Socialpedagogiska institutet i 11 år, ambassadör sedan 1955, riksdagsledamot sedan 1962 och statsråd sedan 1967. Det bör ge en pension på minst 50 000 kr men sannolikt betydligt mer. Så får vi inte glömma att hon under 6 år haft chefsposter i FN och Unesco. Också det bör rimligen ge henne en vacker slant i pension, som dessutom har fördelen att vara skattefri. Hon sitter alltjämt i utredningar, är bl a ordförande i kyrka—statutredningen, vilket bör avkasta ett hygg-

ligt arvode. Hon har knappast några försörjningsplikter mot maken Gunnar eller sonen Jan. De fem eller sex fastigheterna tyder på att hon inte är helt i avsaknad av privat förmögenhet. Även om hon avstår från lönen kommer hon nog att kunna dra sig fram och det vill man verkligen av hjärtat unna henne — särskilt med tanke på allt vad hon gjort för jämlikheten.

*

Alva Reimer är född i Uppsala 1902. Hennes pappa var byggmästare, men familjen hade det trots detta knalt och den studiebegåvade och ambitiösa flickan fick på egen hand arbeta sig fram till en fil kand i Stockholm 1924. Samma år gifte hon sig med Gunnar Myrdal och alltsedan de tio år senare gemensamt slog igenom med den bok som — åtminstone i teorin — löste befolkningsfrågan, har de bägge stått i of-fentlighetens blickpunkt. I av allt att döma bästa harmoni har de sinsemellan etablerat

en ädel tävlan om berömmelse och äreposter. Ibland har Alva kanske tyckts ligga en hästlängd före, men efter Gunnars "Asian drama" i tre delar om tre tusen sidor har man nog rätt att tala om dött lopp.

Alvas karriär har här ovan i raska drag redan skisserats. På senare år har hon — vid sidan av sina ojämförliga insatser för jämlikheten — framför allt vunnit ryktbarhet som nedrustare. Med blond och i alla bemärkelser blåögd frimodighet har hon på otaliga nedrustningssammanträden i Genève förgäves fört de små nationernas talan mot stormakterna och därmed tillvunnit sig allmän sympati. Ett karakteristiskt uttryck för hennes tänkande på detta område kan man finna i ett anförande som hon häromåret höll på en s k Pugwashkonferens. Hon framlade där en avrustningsplan i fyrstegstakt. Det första steget skulle utgöras av en frysning av antalet medlemmar av atomklubben, det andra av en frysning av det totala antalet vapen, det tredje en frysning av kärnvapnens kvalitet, det fjärde en frysning av strategiska vapensystem. Efter den-

na omfattande nedfrysning skulle tydligen, enligt fru Myrdals åsikt, ett allmänt töväder vidta. Hon menade att stormakterna borde dra sig tillbaka och inte ge vapenhjälp av politiska skäl, att man skulle åstadkomma ett "icke-spridningsavtal" även för konventionella vapen, att utländska baser skulle slopas och att atomfria och helst vapenfria zoner skulle upprättas. På nedrustning sparade pengar skulle användas till u-hjälp och det internationella säkerhetsproblemet skulle lösas av en FN-styrka.

Om detta är i princip förvisso ingenting annat än gott att säga. Fru Myrdals tanke att kriget i Vietnam och Biafra bör upphöra, att fred och lugn bör skapas i Mellersta Östern, att alla efterhand bör avrusta och i stället ägna sig åt u-hjälp och att världsfreden bör garanteras av FN är högst tilltalande. Man kanske rent av vågar förutsetta att den delas av ett flertal av jordens invånare. Ändå har den under den tid som gått sedan talet hölls tyvärr av någon anledning inte förverkligats. Men säga vad man vill, inte kan skulden härför läggas på Alva Myrdal — gusigne själen.